

УДК 821.161.2+82-311.6+114 Квітка-Основ'яненко
DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2026-216-34>

ФОЛЬКЛОРНІ МОТИВИ В ОПОВІДАННІ «МЕРТВЕЦЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ» Г. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА

FOLKLORE MOTIFS IN THE SHORT STORY «THE DEAD MEN'S EASTER» BY HRYHORIY KVITKA-OSNOVIANENKO

Павлюк Н. Л.,

orcid.org/0000-0001-7170-5743

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української та зарубіжної літератур

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

Грицько Х. Ю.,

orcid.org/0009-0007-9474-2679

здобувачка першого (бакалаврського) рівня освіти

2 року навчання історико-філологічного факультету

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

У статті проаналізовано фольклорні мотиви в оповіданні Г. Квітки-Основ'яненка «Мертвецький Великдень» у контексті української народної демонології та обрядової традиції. Особливу увагу зосереджено на поєднанні елементів бувальщини з авторським художнім переосмисленням фольклорних уявлень про потойбічний світ, межу між живими й мертвими, а також сакральний час великодніх свят. З'ясовано, що письменник активно використовує народні вірування, пов'язані з нечистою силою, гріхом, порушенням заборон і неминучою карою за зневагу до традиційних морально-етичних норм.

У роботі простежено образи та символи, запозичені з фольклорної спадщини, зокрема мотиви нічного зібрання мерців, «нечистого» простору й часу, а також символіку півня як провісника світанку та рятівника головного героя від потойбічної небезпеки. Показано, що сакральна символіка Великодня у творі зазнає своєрідної інверсії, адже святковий християнський час постає тлом для демонічних подій, що посилює містичну напругу оповідання. Наголошено, що ці образи виконують не лише сюжетотворчу, а й глибоку символічну функцію, спонукаючи читача до роздумів над межами дозволеного, значенням віри, покаяння та народної моралі.

Доведено, що фольклор у творі Квітки-Основ'яненка не є механічним запозиченням, а постає як органічна складова художньої структури оповідання, яка формує його повчальний і містично-реалістичний характер. «Мертвецький Великдень» репрезентує характерну для української прози першої половини XIX століття тенденцію синтезу народнопоетичної традиції та авторської творчої інтерпретації, сприяючи глибшому осмисленню національного світогляду й духовної культури.

Ключові слова: фольклор, бувальщина, народна демонологія, символіка, хронотоп, Великдень, потойбічний світ, Г. Квітка-Основ'яненко, українська проза XIX століття.

The article analyzes folklore motifs in Hryhoriy Kvitka-Osnovianenko's short story «The Dead Men's Easter» within the context of Ukrainian folk demonology and ritual tradition. Particular attention is paid to the combination of elements of folk legend with the author's artistic reinterpretation of folkloric notions about the otherworld, the boundary between the living and the dead, and the sacred time of the Easter holidays. It is established that the

© Павлюк Н. Л., Грицько Х. Ю., 2026

Стаття поширюється
на умовах ліцензії
відкритого доступу (CC BY 4.0)

writer actively employs folk beliefs associated with evil spirits, sin, the violation of prohibitions, and the inevitable punishment for disregarding traditional moral and ethical norms.

The study traces images and symbols borrowed from the folklore heritage, including the motif of the nocturnal gathering of the dead, the concept of «unclean» space and time, and the symbolism of the rooster as a harbinger of dawn and a savior of the protagonist from otherworldly danger. It is shown that the sacred symbolism of Easter in the story undergoes a specific inversion, as the Christian festive time becomes the backdrop for demonic events, which intensifies the mystical tension of the narrative. These images are emphasized as performing not only a plot-forming but also a profound symbolic function, encouraging the reader to reflect on the boundaries of what is permissible, the significance of faith, repentance, and folk morality.

The article demonstrates that folklore in Kvitka-Osnovianenko's work is not a mechanical borrowing but an organic component of the artistic structure of the story, shaping its didactic and mystical-realistic character. «*The Dead Men's Easter*» represents a characteristic tendency of Ukrainian prose of the first half of the nineteenth century toward the synthesis of folk-poetic tradition and the author's creative interpretation, contributing to a deeper understanding of the national worldview and spiritual culture.

Key words: folklore, folk legend, folk demonology, symbolism, Easter, the otherworld, Hryhorii Kvitka-Osnovianenko, Ukrainian prose of the nineteenth century.

Постановка проблеми. Досліджуючи багатогранну творчість Григорія Квітки-Оснoв'яненка, «батька» нової української прози та майстра художнього слова, не можна не відзначити його вміння черпати натхнення з народної культури, переказів і вірувань. Тарас Шевченко вважав його виразником історичної правди, прагнув знайти в ньому підтримку та духовну близькість:

«Утни, батьку, щоб нехотя

На весь світ почули.

Що діялось в Україні,

За що погубила.

За що слава козацька

На всім світі стала!» [1, с. 108].

Твори Григорія Квітки-Оснoв'яненка є своєрідним літописом звичаїв українського народу, де кожен мотив, кожен образ має глибокий символічний зміст. Оповідання «Мертвецький Великдень» є яскравим прикладом такого поєднання, у якому народні вірування і фольклорні мотиви перетворюються на засіб осмислення моральних цінностей та людських вад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Г. Квітки-Оснoв'яненка неодноразово була об'єктом детального аналізу в різноманітних дослідженнях, де розглядалися його естетичні і світоглядні переконання як прозаїка і драматурга (О. Білецький, О. Гончар, С. Зубков, О. Борзенко, Я. Вільна), а також визначалися особливості його стилю, впливи, художні традиції та новаторські риси (С. Єфремов, Д. Чалий, О. Гончар, Є. Вербицька та ін.) [2, с. 234]. Як зазначає Д. Чижевський, написані українською мовою твори митця черпають впливи як з літературних, так і з фольклорних звичаїв, саме тому «чутливість Квітки найшвидше випливає з української народної вдачі та пісенної традиції» [3, с. 355].

Мета статті – проаналізувати поетикальну специфіку фольклорних мотивів у оповіданні Г. Квітки-Оснoв'яненка «Мертвецький Великдень».

Виклад основного матеріалу. Усна народна творчість є важливим складником культурної спадщини українського народу, який виконує роль збереження і передачі основних цінностей, уявлень та традицій, що формувалися протягом століть. Його значення виходить за межі простого збереження старовинних звичаїв і настанов – фольклор є важливим інструментом для розуміння національної ідентичності, колективної пам'яті та світогляду народу. Відображаючи глибинні процеси життя, соціальні відносини, а також моральні орієнтири, він постає не лише як засіб навчання і виховання, а й як спосіб зв'язку між поколіннями.

Фольклорна основа твору є надзвичайно важливою складовою поетикальної парадигми художнього тексту, адже саме вона надає художньому текстові автентичності та зв'язку з культурними традиціями українського народу. Крім того, «зацікавлення митців усною народною

творчістю може реалізовуватися на різних функціональних рівнях: через запозичення, стилізацію, наслідування, переспів, цитування, включення до тексту фрагментів фольклорних творів без посилання на них..., символічне переосмислення міфологемних реліктів тощо» [4, с. 11].

Україномовна бурлескно-реалістична проза Г. Квітки-Основ'яненка «...народжувалася із фольклорних джерел і власних спостережень» [1, с. 140]. У творчості письменника фольклорні мотиви становлять основу для аналізу не тільки соціальних і моральних проблем, але й для виявлення взаємодії між традиціями, культурою та літературною інтерпретацією. Оповідання «Мертвецький Великдень» є яскравим прикладом того, як фольклор не лише збагачує текст, а й сприяє більш глибокому розумінню суспільних і моральних цінностей і проблем.

Твір Г. Квітки-Основ'яненка «Мертвецький Великдень» – це оповідання з елементами містики та народних вірувань, у якому поєднуються християнські мотиви й фольклорні уявлення українців. Мотиви потойбічного світу, святкування Великодня мерцями та їхні звичаї слугують не лише засобом побудови сюжету, а й інструментом для відображення народного світогляду з його уявленнями про моральні цінності. Це підкреслює значення народної культури як джерела натхнення для митця і як способу збереження національної ідентичності.

В аналізованому творі у формуванні художнього світу оповідання ключову роль відіграє хронотоп, який реалізується через поєднання реального і потойбічного (ірреального) вимірів. Часовий аспект зосереджений на Великодні – символічному святі відродження та переходу, що підкреслює контраст між світом живих і мертвих. Простір охоплює буденне сільське середовище (хата, церква) та містичний цвинтар, який виступає своєрідним порогом між двома світами. Єдність часу і простору оповідання створює атмосферу напруженості та сприяє розвитку сюжету, де поєднуються буденне і надприродне. Хронотоп також виконує важливу символічну функцію: він розкриває глибинний зв'язок героя з народними традиціями, підкреслюючи значення морального вибору та відповідальності. Таким чином, часопростір у творі є не лише структурною основою, але й засобом передачі народного світогляду, що збагачує ідейний зміст тексту.

Назва оповідання «Мертвецький Великдень» Г. Квітки-Основ'яненка відображає унікальне поєднання дохристиянських вірувань та християнської релігійної традиції, які співіснують у народному світогляді. У науковому прочитанні титул аналізованого твору має виразне семантичне та символічне навантаження. Він побудований на оксюморонному поєднанні понять: Великдень як свято Воскресіння, життя й оновлення та мертвецький – прикметника, пов'язаного зі смертю й потойбіччям. Така назва одразу задає конфлікт між сакральним і демонічним, який визначає ідейно-художню структуру тексту. Дійсно, в оповіданні простежується культ предків, що є спадком язичницького минулого, де вшанування померлих та віра у їхню присутність серед живих відігравали ключову роль. За народними уявленнями душі померлих мають особливий зв'язок зі світом живих і можуть повертатися у визначені періоди року, зокрема у важливі свята [5, с. 258–260].

Саме Великдень, що сягає своїм корінням глибинної давнини, первісно був святом весняного сонця і рівнодення, коли, за віруваннями предків, природа відроджувалася після зимового сну, а світло перемагало темряву. У дохристиянському календарі українців він уособлював початок нового аграрного року, символізував перемогу життя над смертю та відродження світу природи. Уже пізніше, після християнізації Русі, це свято було поєднане з Пасхою та Воскресінням Христовим, набуваючи подвійного змісту: сакрального церковного торжества та обрядового вшанування предків [6, с. 200–202].

У такому контексті назва оповідання «Мертвецький Великдень» постає як віддзеркалення цього синкретизму. З одного боку, Великдень у творі уособлює християнську ідею воскресіння, перемоги життя над смертю, духовного очищення та оновлення світу. Саме свято несе світло надії, віри й торжества божественного начала. З іншого боку, присутність мерців, які сходяться на богослужіння, відсилає до архаїчних, язичницьких уявлень про культ предків, у

яких межа між світом живих і мертвих у сакральний час стирається. Такий мотив підкреслює тяглість народної традиції, де християнські обряди нашаровуються на давні вірування.

Таким чином, «мертвецький» компонент у назві апелює до народних уявлень про межовість цього часу, коли душі померлих можуть бути присутніми серед живих. Синкретизм язичницького й християнського у творі Г. Квітки-Основ'яненка підкреслює глибокий вплив фольклору на формування народного світогляду та демонструє, як стародавні вірування інтегрувалися в нові релігійні форми, зберігаючи гармонію між поколіннями та традиціями.

Сюжет оповідання «Мертвецький великдень» розвивається на основі народних легенд і переказів, а також елементів фольклорно-фантастичних мотивів. Сам Г. Квітка-Основ'яненко у листі до П. Плетньова описує сюжет твору як легенду, місцеве оповідання, яке щороку згадували в родинах на заговини. Він зазначає, що ця історія про «Терешка, який потрапив до мерців із вареником», у народному переказі викликала захоплення, її переробляли і вивчали напам'ять [7, с. 519]. У розв'язці оповідання автор також наголошує, що розповідь про головного героя Нечипора несе в собі усний характер, тобто з «уст в уста»: «Так казала мені стара Куцайка, розказуючи свою повість, та й божилася, що сьому, каже, іменно правда була. А мені, каже, розказувала про се покійна ковалиха Оксана, а вона чула від Явдохи, дядини старої Потапиhi, що була опісля за Денисом Будем. Так тут, каже, нігде дітись: правда, та й правда, що було прийшов Нечипір на мертвецький Великдень» [8, с. 39].

Твір Г. Квітки-Основ'яненка вирізняється своєю жанровою своєрідністю. Він належить до жанру оповідання, адже відповідає його основним ознакам [9, с. 509]. По-перше, сюжет зосереджений навколо одного епізоду – пригоди Нечипора у великодню ніч. По-друге, у творі діють лише кілька персонажів – Нечипір і Пріська, а їхні характери окреслені через побутові деталі й короткі діалоги. По-третє, композиція має чітку структуру: зав'язка (знайомство з героями), розвиток (сварки, підготовка до Великодня), кульмінація (зустріч із мерцями), розв'язка (усвідомлення й повернення до буденності). Оповідання несе виразний моральний сенс – висміює пияцтво й ледарство.

Крім того, автор в аналізованому творі інтегрує різні фольклорні жанри – перекази, казки, анекдоти, легенди та оповідки – з елементами повсякденного побуту традиційного сільського життя. Такий синтез фольклорного й реалістичного начал сприяє поглибленню художньої виразності твору та увиразненню національно-культурного контексту. Одним з таких підтверджень є казковий початок: «Був собі чоловік та жінка. Чоловіка звали Нечипором, а жінку Пріською» [8, с. 21], який характерний для багатьох українських фольклорних казок. Така зав'язка твору залишає відкритим питання, чи це відбулося насправді, чи лише привиділося у п'яному сні, і підводить читача до основної ідеї оповіді, в якій яскраво простежується фольклорний мотив, – Мертвецький Великдень. Головний герой, Нечипір, заснув за столом, навіть не завершивши вечерю. Вранці його розбудив передзвін церковних дзвонів, які сповіщали про святкову службу. Незважаючи на те, що чоловік ще не повністю протверезів, він вирушив до церкви, прагнучи уникнути докорів дружини. У релігійній споруді Нечипір несподівано усвідомив, що перебуває серед покійників: «Оглянеться туди – і там мертвець; озирнеться сюди – і тут мертвець, куди не гляне, усе мертвеці, усе мертвеці, такі, що й недавно повмирали, і такі, що ще він тільки їх зазнав» [8, с. 27]. Дійсно, Григорій Квітка-Основ'яненко вибудував своєрідну модель оповідання, трансформуючи фольклорні наративні форми в межах літературного письма. Таке художнє переосмислення усної традиції спричинило появу нової жанрової структури, що постала на межі фольклорної та літературної естетичних систем і поєднала колективний народний досвід з авторською інтерпретацією: «Фантастичне оповідання «Мертвецький великдень», написане за поширеним народнопоетичним сюжетом про відзначення померлими свята воскресіння, визначається жанровою ознакою фантастичних легенд і переказів про надприродний світ демонологічних істот, до яких відносили й мерців» [10, с. 32].

У нарисі відомого етнографа і фольклориста Олекси Виропаєва можна знайти підтвердження стосовно вшанування наших пращурів, які відійшли у потойбічний світ: «За стародавнім народнім віруванням Бог тричі на рік відпускає мерців з «того світу»: перший раз у Чистий четвер, другий раз, коли квітують жита, і третій раз на Спаса» [11, с. 256]. Г. Квітка, звертаючись до фольклору, а саме традицій українського народу, переповідає нам бувальщину, яка трапилася у «Жиловий» понеділок (перший понеділок Великого посту), на Херсонщині [11, с. 257].

У творі простежується вдало вплетений у бувальщину авторський, оригінальний елемент, що ґрунтується на фольклорній спадщині: «Увійшов у цвинтар, аж дітвори, дітвори... видимо-невидимо! Манюсінькі, та усе в білих сорочечках, та бігають круг церкви, та просяться у двері, та щебечуть, як тії циганчата, та лящать, кричать, порощать: «Пусти, мамо; пусти, мамо, і мене на празник! Зачим мене породила, не-хрещену схоронила, під порогом положила та й до себе не приймаєш!»» [8, с. 26]. З огляду на визначення «Словника української мови», розпізнаємо міфічну істоту – дитину, яка померла нехрещеною, потерча [12, Т. 8, с. 406].

Далі за сюжетом мерці помічають Нечипора і хочуть посмакувати шматком вареника, який застряг у чоловіка між зубами: «Тепер христосуйтеся, та бережненько, щоб кістка об кістку останніх не порозбивали. Та й не розходьтесь: бо тепер нам не як торік, що натщесерце полягали по домовинам і нічим було розговітись. От з того світу чоловік до нас на празник прийшов і вареників приніс, так він розділить на усю братію. Амінь!» [8, с. 28]. Також помітним є звернення до старовинних повір'їв, «що як заговіти на Великий піст супроти Жилавого понеділка і сховати за губу шматок сира з вареника, то відьма сама прийде до хати» [11, с. 256–257]. У творі Г. Квітки-Основ'яненка головний герой, знехтувавши порадами дружини та не вмивши рота після вечері, потрапляє на великоднє богослужіння мерців. Цей епізод підкреслює значення важливе народних пересторог і побутової моралі, адже навіть дрібне порушення звичаю обертається тяжким покаранням. Потойбічний світ в оповіданні постає як моторошне дзеркало світу живих, де грішник змушений усвідомити власну легковажність і духовну нечистоту. Через страх і містичне випробування автор утворює думку про необхідність слухати мудрі поради близьких та жити в злагоді з християнськими заповідями і народною традицією.

Автор акцентує увагу на скрутному становищі головного героя, адже мерці змушують Нечипора залишитися з ними і розділити шматок вареника, який він приніс із собою. Охоплений жахом, чоловік намагається знайти спосіб уникнути небезпеки. Відтягуючи час, він зрештою очікує настання відповідного моменту для порятунку: «Кукуріку! заспівав півень... Шарасть! Розсипались наші мертвеці, і кістки забряжчали, неначе хто мішок п'ятаків висипав!..» [8, с. 37]. В оповіданні півень відіграє важливу символічну й сюжетотворчу роль, постаючи провісником світанку та рятівником головного героя Нечипора від потойбічної загрози.

Спів півня стає кульмінаційним моментом твору, який ознаменовує завершення перебування Нечипора серед мерців і його повернення до світу живих. У фольклорних традиціях півень символізує сонце, світло, вогонь, бойовий дух, пильність, а також є уособленням як воскресіння, так і смерті чи зла. У світогляді праукраїнців півень сприймався як провісник зорі та сходу Сонця, що символізувало пробудження життя, початок нового циклу існування [13, с. 140].

У контексті оповідання півень уособлює межу між світами живих і мертвих, виконуючи роль провідника, який повертає героя до реального світу. Адже, «...коли він проспівав північ, то заганяє тим усяку нечисту силу по своїх місцях, і вона мусить кидати наш світ. Лякає півень і мерців, і, побачивши півня, вони втікають до свої могили» [14, с. 175]. Спів півня у «Мертвецькому Великодні» постає не лише як побутова деталь, а як сакральний знак оновлення світу, що співвідноситься з традиційними народними уявленнями про півня як охоронця космічного ладу й переможця темряви. У момент звучання співу відбувається руйнування мертвецького, потойбічного простору, який до того домінував у художньому світі твору. Таким чином, півень виступає своєрідним медіатором між світом живих і світом мертвих, відновлюючи порушену гармонію універсуму.

Особливо показовим у творі є образ шапки, що має глибоке символічне значення. «Шапка – найдавніший тип головного убору, невід’ємний елемент традиційного українського чоловічого вбрання» [4, с. 62]. У народній традиції вона виступала не лише ознакою честі й гідності, а й символом мудрості, довіри та відповідальності: «шапка була символом довір’я. Коли хтось не мав грошей, міг дати в заставу свою шапку – йому вірили і давали позичку» [12, с. 243–244]. Крім того, «ходити з непокритою головою було неприйнятно. «Без шапки, мов злодій, ходить», – стверджує народна приказка» [4, с. 62]. Її висока цінність підкреслюється вже на початку оповідання, коли розповідається: «Пріська так реп’яхом за нього і держиться, і не можна йому безпрося вийти з хати; а свита, і чоботи, і шапка – у неї у скрині» [8, с. 24]. Аби стримати чоловіка від пияцтва, дружина мала ховати речі, щоб він не міг вийти з хати і закласти шапку у шинку. У храмі Нечипір дотримується звичаю: «Він, не розглядаючи нічого, помоливсь, поклонивсь, як довг велить, на усі сторони, положив шапку у куток, де завжди клав» [8, с. 27], і саме ця дія стала визначальною: залишена річ перетворилася на свідчення його перебування серед мерців. Коли герой, охоплений жахом, намагається втекти, він ладен пожертвувати всім: «вже кат бери і шапку, аби б голову цілу додому донести» [8, с. 27], що вказує на її важливе побутове значення і водночас на перевагу інстинкту самозбереження. У розв’язці оповідання, коли у храмі знаходять залишену шапку, вона не стільки підтверджує слова чоловіка, скільки вводить мотив сумніву, адже громада дивується не самій розповіді, а саме тому, що шапка лишилася на місці: «Що то дивовалися усі люди про те, що розказував Нечипір! А найбільш отся шапка, хоч кому, так навдивовижу була: як пак таки вона б зайшла у церкву, якби не він її заніс?» [8, с. 38–39]. Отже, шапка в «Мертвецькому Великодні» постає не доказом правдивості історії, а радше амбівалентним символом, що спонукає читача до роздумів: чи справді герой перебував серед мерців, чи ж оповідь є результатом алкогольного марення? Такий прийом відповідає фольклорній традиції двозначності й залишає простір для інтерпретації, підкреслюючи межовий характер оповіді між правдою та вигадкою.

Висновки. Фольклорні мотиви в оповіданні «Мертвецький Великдень» Григорія Квітки-Основ’яненка відіграють важливу роль у побудові сюжету, створенні символіки та формуванні морально-етичного змісту. Завдяки органічному поєднанню народних легенд, переказів і вірувань автор досягає високого художнього рівня твору, збагачуючи його змістовно та стилістично. Використання таких елементів, як святкування Великодня серед мерців, потойбічний світ, спів півня та образи невинних душ дозволяє письменникові передати автентичність народного світогляду та висвітлити національні традиції.

Морально-етичний посил оповідання полягає у висміюванні людських вад, таких як пияцтво, лінощі та легковажність. Через випробування головного героя, Нечипора, у потойбічному світі автор акцентує увагу на важливості дотримання моральних норм, що закріплені в народних звичаях і традиціях. Символічне навантаження образу півня, який уособлює межу між світами живих і мертвих, світло, порядок і відродження, надає тексту глибокого значення. Його спів, що стає кульмінаційним моментом оповідання, символізує порятунок героя, відновлення гармонії та повернення до життя.

Таким чином, оповідання «Мертвецький Великдень» є не лише визначним зразком української малої прози, а й свідченням багатства українських фольклорних традицій та їхнього значення у формуванні літературної спадщини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Марко В. Аналіз художнього твору. Київ, 2013. 280 с.
2. Ярошевич І. А. «Олітературення» фольклорних жанрів в оповіданнях Г. Квітки-Основ’яненка. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія: Філологія. 2014. № 1107, Вип. 70. С. 234–238.

3. Чижевський Д. Український сентименталізм. *Історія української літератури (від початків до доби реалізму)*. Тернопіль, 1994. 480 с.
4. Руснак І. Український фольклор. Київ: «Академія», 2012. 304 с.
5. Конобродська В. Поліський поховальний і поминальні обряди. Житомир : Полісся, 2007. 356 с.
6. Кожолянко О. Календарні свята та обряди українців Буковини: семантика і символіка: дис. д. іст. наук. Львів, 2014. 532 с.
7. Квітка-Основ'яненко Г. Повісті та оповідання. Драматичні твори. Київ : Наукова думка, 1982. 540 с.
8. Квітка-Основ'яненко Г. Мертвецький Великдень. *Антонич Б.-І., Васильченко С., Ганко Т. та ін. Великодня класика: антологія віршів та оповідань українських письменників і письменниць XVIII—XX століть*. Харків : Віват, 2025. С. 21–40.
9. Літературознавчий словник-довідник/ за ред. Р. Гром'яка. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
10. Нестеренко Н. Особливості відбиття етнокультурних уявлень в оповіданні Григорія Квітки-Основ'яненка «Мертвецький Великдень». *Український світ у наукових парадигмах: Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Харків: ХІФТ, 2018. Вип. 5. С. 30–37.
11. Воропай О. Звичаї нашого народу: етнографічний нарис. Мюнхен: Українське видавництво, 1956. Т. 1. 307 с.
12. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980.
13. Словник символів/ за ред. Потапенко О. І., Дмитренко М. К., Потапенко Г. І. та ін. Київ: Народознавство, 1997. 156 с.
14. Українські традиції /упоряд. О. В. Ковалевського. Харків : Фоліо, 2006. 573 с.

Дата першого надходження статті до видання: 26.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.04.2026